

IMagine

Juli 2017

Magazine voor relaties van het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Slim Slimmer Slimst

IenM verhuist naar flexibel rijkspand

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu is per 1 juli 2017 verhuisd naar een flexibel rijkskantoor in het centrum van Den Haag. IenM gebruikt dit nieuwe pand samen met het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ), het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de Dienst Terugkeer en Vertrek (DTenV).

In het rijkskantoor maakt IenM met 2.000 fte gebruik van 1.400 werkplekken. Dit betekent dat wij daar op een andere manier (samen)werken. Met elkaar, met onze collega's bij de andere ministeries én met onze stakeholders. Het nieuwe pand is duurzaam ingericht en ondersteunt 'flexibel werken'.

Wilt u het ministerie van IenM binnenkort bezoeken?

U bent van harte welkom op ons nieuwe adres:

Rijnstraat 8, 2515 XP DEN HAAG

Anders werken

Het flexibele rijkskantoor aan de Rijnstraat biedt in totaal ruimte aan 6.000 fte, werkzaam bij vijf verschillende organisaties: de ministeries van Buitenlandse Zaken en IenM, IND, COA en DTenV. IenM (2.000 fte) beschikt in het nieuwe pand over 1.400 werkplekken. Hoe zien die werkplekken eruit?

Verskillende soorten plekken

Mail checken, vergaderen of een memo lezen. Elke werkdag kent verschillende activiteiten. Met die gedachte is de Rijnstraat ingericht: op basis van activiteiten zijn er verschillende soorten plekken. Die bevinden zich door het hele pand: van de lobby op de begane grond tot aan de daktuinen op de 16de verdieping. Op iedere plek in het gebouw kan gewerkt worden, overal zijn voorzieningen.

De tijd van de 'eigen bureaus' is voorbij in de Rijnstraat. Omdat de activiteit de werkplek bepaalt, is er ruimte voor iedereen. Bijpraten met collega's doen we op een ontmoetingsplek. Een half uurtje mail bijwerken, kan in een zitje op de gang. Willen IenM'ers bureauwerk doen, dan kunnen zij terecht op de verdiepingen 9 t/m 12, het voorkeursgebied van IenM.

Donné Slangen, directeur Gebieden en Projecten (DGRW) bij IenM, is blij met flexibel werken. 'Soms zit ik achter een bureau, soms in een spreekkamer, op andere dagen werk ik vanuit Westraven in Utrecht. Fysiek lijkt het alsof ik er niet ben, maar ik vergader gewoon mee via Skype. Flexibel werken heeft nog een voordeel. Ik heb al mijn bestanden digitaal. Als bewindspersonen vragen om een rapport, heb ik dat met één druk op de knop. Je moet de voorzieningen voor je laten werken.'

Extremen en contrasten

Architect Ellen van Loon moest even nadenken voordat zij begon aan de renovatie van Rijnstraat 8. Het voormalige VROM-gebouw was immers met zorg ontworpen door een gewaardeerd collega: Jan Hoogstad. Toch nam ze de opdracht met beide handen aan.

‘Het is moeilijk iets met een gebouw te doen als de architect ervan nog leeft’, zegt Ellen van Loon van architectenbureau Office for Metropolitan Architecture (OMA). ‘Maar het pand – 100.000 m² groot – is voor architecten zo belangrijk, dat het ook een eer is om er je tanden in te zetten. Ik ben blij met de keuze voor hergebruik in plaats van volledige sloop.’

Jan Hoogstad (95) is steeds betrokken geweest bij de ontwerpprocedure. ‘Zijn’ serres en vides hielden stand, maar enkele van zijn inzichten sneuvelden. Ellen van Loon: ‘Jan ontwierp een naar binnen gekeerd pand. In lijn met de opvattingen in die tijd dat veel uitzicht de concentratie op het werk zou verstoren. Het nieuwe ontwerp sluit aan bij ‘flexibel werken’. Hier staan juist ‘contact maken’, ‘verbinden’ en ‘transparantie’ centraal. Daarom is er veel glas in het pand. Het uitzicht vanaf de hogere verdiepingen is fantastisch. Nu vinden we dat juist inspirerend.’

Een pand ‘met beleving’, dat moet de Rijnstraat 8 volgens Van Loon zijn. Vandaar de sterke contrasten tussen zwart en wit, licht en donker. ‘Natuurlijk is zwart donker. Maar het is ook warm. Fletse kleuren roepen geen emotie op bij mensen. En daar ben ik als architect wél naar op zoek. Hoe gebruiken we dit gebouw tot het maximale in de meest extreme vorm? Want ook de hoogtes zijn extreem. Sommigen moeten daaraan wennen. En toch verrijken extremen en contrasten de beleving van mensen. Het is gewoon fijner om in een betekenisvol pand te werken.’

Duurzame ambities

Emmely de Kruijff is expert vastgoed en infrastructuur bij DG Vastgoed en Bedrijfsvoering Rijk en betrokken bij de renovatie van Rijnstraat 8 tot duurzaam en flexibel rijkskantoor.

‘De Rijnstraat is een toonaangevend rijks pand. Duurzaamheid moest een belangrijke rol spelen in het ontwerp’, vertelt De Kruijff. ‘Daarom hebben we bij de aanbesteding bijzondere eisen gesteld. De bouwconsortia konden punten scoren op een (lage) prijs, maar kwaliteit was meer punten waard. Spannend, want de aannemers hadden het onderdeel duurzaamheid ook minder ambitieus kunnen aanpakken. De duurzame ambities in alle inschrijvingen hebben ons echter positief verrast. PoortCentraal, met BAM, ISS en OMA, heeft de aanbesteding gewonnen.’

Omdat de Rijnstraat een rijks pand is, had IenM geen inspraak in de specifieke invulling van duurzaamheid. ‘Wat we wel voor elkaar hebben gekregen is de pilot ‘fosfaat-terugwinning uit urine’. In de kelder staat een apparaat waarmee we fosfaat terugwinnen uit de ingezamelde urine. Daarnaast zet een vergistingsinstallatie keukenafval en fecaliën om naar biogas. En er zijn waterloze toiletten.’

Over de verlichting is Emmely de Kruijff ronduit enthousiast. ‘De led-verlichting is *top of the bill* en superzuinig met daglichtschakelaars en een afwezigheidsmelder. Een lege ruimte wordt niet verlicht.’ Naast de verlichting zijn ook de ventilatie en koeling duurzaam. ‘De serres zijn klimaatbufferzones, in de zomer koel en in de winter lekker warm. We wekken energie op met zonnepanelen en gebruiken bodemwarmte en biogas. Ook het tapijt is *cradle to cradle* en het meubilair is gemaakt van gerecycled materiaal. We hebben een label A-gebouw, met een flink aantal plusjes achter de A.’

Kunst ter versterking

‘Kunst moet de werkomgeving versterken’, zegt Philippien Noordam, kunsthistorica en kunstadviseur van de kunstcollectie van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Noordam heeft de Rijnstraat ingericht met kunst voor alle gebruikers, dus ook voor IenM.

Philippien Noordam: ‘Er is een gigantische kunstcollectie binnen de Rijksoverheid. Voor de Rijnstraat heb ik geput uit drie collecties. Er zijn ‘bruiklenen’ te zien van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een eigen collectie, waaruit we fotowerk laten zien. En het Rijksvastgoedbedrijf heeft twee werken ter beschikking gesteld. Onder leiding van Atelier Rijksbouwmeester zijn bovendien twee opdrachten gegeven op plekken die ook zichtbaar zijn voor de voorbijganger op straat.’

Het internationaal congrescentrum op de vierde verdieping kenmerkt zich door 17de en 19de eeuwse schilderkunst. 'In de Grote Zaal voor internationale conferenties zijn in de wanden elementen verwerkt van een 19de eeuwse schilderij van Mesdag. Schepen op het strand met vissersvrouwen. Zo ontstaat een nieuw en eigentijds panorama. Ook de aangrenzende lunchkamers zijn voorzien van 17de eeuwse kunst. In het internationale congrescentrum ontvangen we internationaal bezoek. Het is belangrijk iets van de rijke Nederlandse historie te laten zien.'

Toch koos Noordam ook voor hedendaagse werken in dit moderne pand. 'In de daktuinen op de 16de verdieping staan beelden van Hesselijs, Tajiri en Abramovic. Speciaal gerestaureerd en vanuit het depot nu weer zichtbaar. In zeker zin is kunst dus een duurzaam product. Dat de architectuur van de Rijnstraat zoveel ruimte biedt om grote kunstwerken museaal te tonen, is een regelrecht cadeau.'

Inspiratie

Guus Velders: 'Kennis moet gebruikt worden'

De link tussen klimaatbeleid, luchtkwaliteit en aantasting van de ozonlaag doet zich steeds nadrukkelijker gelden. Iemand die daar onderzoek naar doet, is Guus Velders, wetenschappelijk onderzoeker bij het RIVM en bijzonder hoogleraar 'Luchtkwaliteit en klimaatinteracties' aan de Universiteit Utrecht. Time magazine riep hem onlangs uit tot een van de honderd invloedrijkste mensen ter wereld. Onder andere voor zijn onderzoek naar de relatie tussen klimaatverandering en aantasting van de ozonlaag. Waarom is Guus Velders genomineerd? En waarin onderscheidt hij zich van andere wetenschappers?

Bijzondere erkenning

Guus Velders zag de erkenning door Time niet aankomen, maar achteraf is het wel duidelijk hoe het balletje is gaan rollen. 'Ik stond vermeld in de Nature Top 10 van 2016, ik denk dat Time naar die lijst heeft gekeken.' Maar het was natuurlijk wel een geweldige ervaring, zo'n diner mét live-optredens. 'Dan sta je op een lijst tussen artiesten (Emma Stone), *pioneers* en *titans* (LeBron James), iconen (Margaret Atwood) en leiders (Theresa May) en zit je ineens in New York aan een galadiner.' Guus was ingedeeld bij de groep *pioneers* vanwege zijn werk voor het klimaat en de ozonlaag. 'De aarde is afhankelijk van hoe wij ermee omgaan. En klimaatverandering heeft grote invloed op de leefbaarheid van onze planeet.'

De relatie tussen de ozonlaag – waar we afspraken over maken in het Protocol van Montreal – en klimaatverandering wordt steeds belangrijker. Want een stof is misschien ongevaarlijk voor de ozonlaag of luchtkwaliteit, maar kan er tegelijk voor zorgen dat het klimaat opwarmt. Daar heb ik veel onderzoek naar gedaan en ik heb erover gepubliceerd op internet en nieuwsberichten geschreven. De resultaten heb ik actief ingebracht bij beleid en publiek. Dus misschien ga ik daarin verder dan de meeste wetenschappers; ik wil dat mijn kennis gebruikt wordt.'

Het dilemma

We kennen allemaal de beelden van flatgebouwen in tropische landen: bij elk appartement hangt een airco aan de gevel. Geen fraai gezicht én slecht voor het milieu. Guus stapt even terug in de tijd. 'In 1987 begonnen we met de uitfasering van chloorfluorkoolstofverbindingen (CFK's) en later chloorfluorkoolwaterstofverbindingen (HCFK's) – stoffen die voorkomen in die airco's – omdat ze de ozonlaag aantasten. De industrie ontwikkelde nieuwe koelmiddelen, waaronder fluorkoolwaterstoffen (HFK's). De keuze van de industrie voor HFK's was niet slecht, want deze stoffen tasten de ozonlaag niet aan. Maar helaas zijn het wel broeikasgassen en dus zijn ze slecht voor het klimaat.'

Kern van het probleem

En daar ligt dus het probleem. Het Protocol van Montreal beschermt de ozonlaag. De klimaatverdragen proberen de temperatuur van de aarde niet verder te laten oplopen. Want wat nu als een stof niet slecht is voor de ozonlaag, maar wél voor zorgt voor klimaatverandering? Guus Velders is een van de weinige wetenschappers die de relatie tussen deze twee elementen onderzoekt. Guus legde dus de vinger op een zere plek. En de landen die aangesloten zijn bij het Protocol van Montreal voelden de pijn ook.

Daarom worden het gebruik en de productie van de HFK's tot een minimum teruggebracht. 'Gelukkig zit de industrie niet stil en is gezocht naar alternatieven. En die hebben ze onder andere gevonden in natuurlijke koude-middelen. En enkele nieuwe stoffen die veel korter in de atmosfeer blijven hangen en hierdoor een veel minder groot broeikaseffect hebben.'

Industrie, wetenschap en politiek

Guus Velders is tevreden met dit resultaat. 'Het samenspel tussen industrie, wetenschap en politiek was uniek. We trokken samen op en hebben samen gezocht naar een oplossing. Oké, het onderhandelen duurde een paar jaar. Maar dat is toch nog sneller dan bij menig ander complex probleem. De samenwerking tussen de drie partijen is echt een voorbeeld voor andere thema's. Ieder met een duidelijke rol. Mijn taak is ervoor te zorgen dat beleidsmedewerkers over de juiste informatie beschikken, zodat ze goede beslissingen kunnen nemen. Tijdens de Bijeenkomst der Partijen in Rwanda (de klimaatconferentie in 2016) kon ik bijvoorbeeld heel snel bepaalde voorstellen doorberekenen om te kijken wat de klimaatimpact was. En die resultaten deelde ik dan meteen met de aanwezige onderhandelaars. Want zij moeten uiteindelijk een akkoord bereiken.'

'En ik moet eerlijk zeggen. Het draaide hierbij natuurlijk maar om één stofgroep. Daar zijn wel grote, maar niet heel veel verschillende industrieën bij betrokken. Dat is niet te vergelijken met bijvoorbeeld de uitstoot van CO₂; dat is een veel lastiger probleem, omdat er veel meer bronnen zijn. En voor HFK's zijn dus bruikbare alternatieven beschikbaar.'

Maatschappelijk relevant

Guus Velders: 'Ik vond en vind het altijd prettig om iets te doen wat maatschappelijk relevant is. Mijn werk moet zinvol zijn. En de resultaten moeten nuttig kunnen worden ingezet voor zinvolle doelen. Dat is de reden waarom ik natuurkunde ben gaan studeren. Een richting waarin allerlei verschillende onderwerpen samenkomen: chemie, economie, biologie en techniek.'

'Het is tegenwoordig nauwelijks meer voldoende om je te beperken tot één vakgebied. De effecten van bepaalde stoffen hebben niet alleen effect op het milieu, maar ook op de economie en de maatschappij. En nadat je dat wetenschappelijk hebt bewezen, moet je vervolgens nog aan de slag om andere mensen ervan te overtuigen, zoals politici en beleidsmakers.'

'Dan pas gebeurt er iets met je werk. Ik vind het heel belangrijk dat ik de resultaten van mijn onderzoek kan uitdragen, anders is het niet zinvol. Dat betekent dus dat je naast je wetenschappelijk onderzoek ook mensen moet kunnen overtuigen en hun agenda moet achterhalen. Al die dingen samen maken mijn werk héél interessant.'

In Vogelvlucht

Ruilen voor de goede zaak

Bij stedelijke kavelruil ruilen drie of meer vastgoedeigenaren op een slimme manier gronden om nieuwe ontwikkelingen in stedelijk gebied mogelijk te maken. Door herschikken van grond en vastgoed wordt vervolgens het gebiedsplan gerealiseerd. Problemen als 'versnipperd eigendom' en 'buurmansgrond' vormen nu een minder grote belemmering. Overheden hoeven niet eerst grond aan te kopen om gebiedsontwikkeling op gang te brengen.

Uitgangspunt is dat geen van de partijen er slechter van wordt en de rechtszekerheid gegarandeerd is. De kosten en financiële risico's zijn voor de betrokken partijen. In aanloop naar de Omgevingswet introduceert het ministerie van Infrastructuur en Milieu samen met het Kadaster het stimuleringsprogramma Stedelijke Kavelruil. In 2017 starten tien proefprojecten. Vier ervan lichten we toe.

Doetinchem - De Veentjes

In winkelstraat 'De Veentjes' wordt een deel van de (leegstaande) winkels vervangen door woningen. Samen met de eigenaren start de gemeente hier gebiedsontwikkeling, waarbij – door kavelruil – een aantrekkelijk gebied ontstaat met groen, wonen en winkels.

'In de winkelstraat en directe omgeving heerst leegstand en dreigt een voormalige supermarkt te verpauperen', zegt wethouder Ingrid Lambregts (ruimtelijke ordening). 'Tegelijk zijn er ook sprankelende stukjes in het gebied zoals het opgeknapt voormalig belastingkantoor en het stadspark. Die combinatie van kwaliteit en problematiek gaf aanleiding om te zoeken naar bijzondere instrumenten om dit stadsdeel aan te pakken.'

Een eerste verkenning door een student van de Radboud Universiteit leverde voldoende op om de potentie van kavelruil verder te onderzoeken. Vervolgens nam Doetinchem deel aan een provinciale proef 'stedelijke herverkaveling'. Doetinchem is door IenM geselecteerd voor deelname aan het stimuleringsprogramma Stedelijke Kavelruil'.

Wethouder Lambregts: 'Bewoners, ontwikkelaars, ondernemers, vastgoedeigenaren en culturele instellingen hebben nagedacht over een nieuwe identiteit voor het gebied. In april 2017 is het voorkeurs-scenario 'Wonen aan het park' vastgesteld door de gemeenteraad. Volgens dit scenario worden winkels omgezet naar woningen. De eigenaren van de (leegstaande) winkels zijn al benaderd. En de gemeente voert momenteel gesprekken met de eigenaren van de bovengelegen woningen. De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), het Kadaster en diverse architecten zijn ook betrokken.'

Vergroenen van de buurt is eveneens een belangrijke doelstelling. Net als *place making*, het laten ontstaan van meer reuring en positieve beleving. 'Mogelijk kan kavelruil helpen onderdelen van de plannen te realiseren', besluit Lambregts.

Heemskerk - Houtwegen

Heemskerk kampt met krapte op de woningmarkt. Naast het oudere bedrijventerrein De Houtwegen zit een kleinschalig toekomstig woningbouwgebied. Aan de andere kant van Heemskerk ligt een groot bedrijventerrein, De Trompet, dat nog in ontwikkeling is. De gemeente onderzoekt of bedrijven van De Houtwegen kunnen verhuizen naar De Trompet.

Wethouder Frank Frowijn (ruimtelijke ordening) ziet, via kavelruil, kansen. 'In het woningbouwplan voor De Houtwegen worden de woningen ontsloten via een (te) smal weggetje. De ontwikkelaar wilde de woningen daarom ontsluiten via het bedrijventerrein. Onwenselijk, vind ik. Uit oogpunt van veiligheid moeten we vermenging van vrachtverkeer en bewoners juist voorkomen.'

Dezelfde ontwikkelaar van het woningbouwgebied kan op het nieuwe bedrijventerrein, De Trompet, bedrijfspanden neerzetten. Op verzoek van de wethouder heeft de ontwikkelaar onderzocht of het financieel mogelijk is om bedrijven van De Houtwegen te verplaatsen naar De Trompet. Dat levert, volgens Frowijn, verschillende voordelen op. 'Er komt extra ruimte voor woningbouw op De Houtwegen. De ontsluiting van het nieuwe woningbouwgebied wordt veiliger. De bedrijven die verhuizen kunnen op De Trompet een betere bedrijfsvoering voeren. En ten slotte kunnen wij De Trompet definitief ontwikkelen en afronden.'

Inmiddels is de economische situatie echter verbeterd: de leegstand op Houtwegen is 'verdamp't en diverse bedrijfspanden zijn opgeknapt. Toch gooit Frowijn de handdoek nog niet in de ring. 'Ik wil nu met individuele ondernemers bespreken wat hun ideeën en wensen over bedrijfshuisvesting en –voering zijn. En ik wil kavelruil inzetten om de winstpunten die ik noemde, tóch te halen. Eind van dit jaar moet daar duidelijkheid over zijn.'

Tonselse Veld – Recreatieparken Veluwe

De Veluwe kent in totaal 475 vakantieparken op grondgebied van elf gemeenten. Sommige parken verliezen aan kwaliteit door veroudering of door niet recreatief gebruik en verkoop van huurwoningen.

Het gevolg is zeer versnipperd eigendom en zichtbare verloederding. Aanleiding voor het programma Vitale Vakantieparken op de Veluwe (VVP) om in actie te komen.

De gemeenten Ermelo en Harderwijk en het programma VVP willen komen tot een integrale gebiedsontwikkeling van het Tonselse Veld. Kavelruil kan mogelijkheden bieden om de verschillende alternatieven in het gebied te koppelen.

‘Het Tonselse Veld is een recreatiegebied van 40-45 hectare’, zegt Rob van den Hazel, programmamanager Vitale Vakantieparken. ‘Het gaat daar om 20-22 parken die wel een kwaliteitsimpuls kunnen gebruiken. Tegelijk hebben we het hier over circa 400 eigendomsposities, wat integrale ontwikkeling – en dan denk ik in brede zin aan leefbaarheid, veiligheid, sociale cohesie, economie en ruimte – uiterst lastig maakt. Wij zijn daarom blij te kunnen meedoen met de proef van het ministerie van IenM. Die geeft ons de beschikking over deskundigheid en een goed gevulde gereedschapskist, met kavelruil als welkom instrument.’

Van den Hazel ziet voor Tonselse Veld zeker mogelijkheden in kavelruil. ‘Als je het proces goed organiseert, kan kosteloos grond ruilen een voordeel zijn. En een manier om beweging te creëren. Dat is wat we nodig hebben. In het jaar van deze proef gaan wij dan ook eerst uitzoeken hoe het eigendom precies in elkaar steekt. Om van daaruit te kijken waar de kansen liggen voor kwalitatieve ontwikkeling van dit mooie gebied.’

Werkendam – Biesboschhaven

In de gemeente Werkendam, grenzend aan Nationaal Park De Biesbosch, is grote behoefte aan meer ‘natte’ bedrijventerreinen met kade. Tegelijk is er een overschot aan droge bedrijventerreinen. Dit heeft geleid tot een plan waarbij op één van de droge bedrijventerreinen een nieuwe insteekhaven is gepland. Kavelruil is hier een optie.

‘In de nieuwe insteekhaven kunnen maritieme bedrijven aan schepen werken’, vertelt Anja Boterblom, projectleider Unit Ruimte in de gemeente Werkendam. ‘Het maritieme cluster is een sterk cluster, belangrijk voor de werkgelegenheid binnen onze gemeente. Dit willen we op zijn minst zo houden, maar bij voorkeur verder versterken. In de huidige situatie hebben de maritieme bedrijven geen uitbreidingsruimte meer. We zien ze helaas vertrekken uit de gemeente. Dat willen we in de toekomst zien te voorkomen.’

Omdat de investering voor zo’n nieuwe insteekhaven groot is, wil Werkendam kijken of kavelruil kan bijdragen. Met name om alles financieel rond te krijgen. Boterblom: ‘Bestaande én nieuwe ondernemers zijn enthousiast. Samen met grondeigenaren, de Vereniging Werkendam Maritime Industries, de gemeenten Aalburg, Woudrichem en Werkendam en andere gegadigden is nu een plan gemaakt voor het realiseren van een ‘Biesboschhaven’.

‘Met alle expertise bij elkaar maken we de vergelijking tussen een traditionele exploitatie en een uitwerking op basis van kavelruil. Naast de financiën nemen we hierin ook de mogelijkheden en onmogelijkheden mee in de huidige regelgeving. De uitkomst van die vergelijking wordt voorgelegd aan alle betrokken partijen en eigenaren. We hopen hiermee zoveel mogelijk draagvlak te creëren voor een gezamenlijke gebiedsontwikkeling.’

De Etalage

Duurzaam onderweg

‘Duurzaam Onderweg’ beschrijft de duurzame doelstellingen en prestaties van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Het verslag is een belangrijk ijkpunt voor onder andere het Programma Duurzaam IenM. Hiermee laten we aan de buitenwereld en onze medewerkers zien hoe wij werken aan onze doelen op het terrein van duurzaamheid. En hoe wij willen inspireren en aanzetten tot actie. Klimaat en energie, circulaire economie en duurzaamheid in alle werkprocessen en cultuur zijn leidende thema’s in ons duurzaamheidsbeleid.

Resultaten

Het Duurzaamheidsverslag van IenM 2016 is op 17 mei verschenen. Wat hebben we tot dusverre bereikt? Onder meer 18 procent minder uitstoot van CO₂ broeikasgassen dan in 2015, een CO₂ certificaat en we zijn winnaar van de Procura+ Award voor de duurzame aanbestedingsprocedure voor het project A6 Almere. 'Duurzaam Onderweg' laat zien dat heel IenM duurzamer opereert dan het jaar ervoor. Het verslag laat ook zien welke stappen we nog moeten zetten om zo duurzaam mogelijk te werken.

Doelen

En waar streeft IenM dan naar? In 2030 zijn we volledig klimaat- en energieneutraal. Ook is onze bedrijfsorganisatie dan 100 procent circulair. IenM blijft medewerkers een veilige werkomgeving bieden en wil een maatschappelijk verantwoord werkgever zijn. We creëren de randvoorwaarden die medewerkers in staat stellen te werken aan hun permanente ontwikkeling. Belangrijke aandachtgebieden hierin zijn onder andere vakmanschap, levensfase, diversiteit, arbeidsmobiliteit en goed werkgeverschap, bijvoorbeeld door werkplekken te creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Duurzaamheid verankeren we intern én extern: het krijgt een prominente plek in alle relevante opdrachten, zoals die voor ruimtelijke infrastructuurprojecten (MIRT).

(Op) alle onderdelen

Het ministerie presenteert dit duurzaamheidsverslag – na vorig jaar – nu voor de tweede keer. Het geeft een beeld van onder andere het eigen energieverbruik, besparingen en de inkoop van duurzame producten en diensten. Ook beschrijft het de maatregelen die in 2016 zijn genomen door IenM, Rijkswaterstaat, KNMI, Planbureau voor de Leefomgeving, Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), de Nederlandse Emissie Autoriteit en de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Straling.

Klimaat en energie

IenM wil uiterlijk in 2030 volledig klimaat- en energieneutraal zijn. Met als tussendoel een reductie van 20 procent CO₂-uitstoot in 2020 ten opzichte van 2009. Dit doel bereikten we vorig jaar al. In 2016 bedroeg de CO₂-uitstoot van IenM 126,6 kton. Dit staat gelijk aan de CO₂-uitstoot door 28.000 huishoudens. Deze uitstoot ligt 28 procent lager dan in 2009 en 18 procent lager dan in 2015. De belangrijkste CO₂ besparende maatregelen waren in 2016 de inkoop van 66.000 MWh Nederlandse windenergie en het toenemend gebruik van biodiesel bij de Rijksrederij.

Circulaire economie

We verminderen het gebruik van eindige grondstoffen door IenM zelf. Producten en materialen worden zo hoogwaardig mogelijk hergebruikt. In het inkoopproces kopen we bij voorkeur maatschappelijk verantwoord in én zoeken we naar duurzame alternatieven. In 2020 kopen we ten minste 10 procent circulair in. We onderzoeken samen met ketenpartners mogelijkheden voor het ontplooiën van circulaire initiatieven. Afgelopen jaar zijn diverse proefprojecten gestart, bijvoorbeeld rondom de Fairphone en biobased koffiebekertjes.

Duurzaamheid in alle werkprocessen en cultuur

In 2016 gaven we duurzaamheid in de projecten van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) een steviger plek. Zo wordt in alle MIRT-projecten nu benoemd welke maatregelen voor klimaatadaptatie noodzakelijk zijn.

Goed werkgeverschap valt óók onder het actuele duurzaamheidsbeleid. André Frijters, directeur HRM: 'De kengetallen voor verzuim, instroom en uitstroom, en arbeidsbeperkten zijn prima. Maar wat betreft vrouwen aan de top is er werk aan de winkel. We zitten op de norm (2016: 35 procent, 2015: 31 procent), maar het kan en moet beter.'